

РЕШЕНИЕ

№ Р-074
от 11.02.2008 г.

ДЪРЖАВНАТА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

на закрито заседание на 11.02.2008 г., след преглед на приложените документи по заявление, подадено от “Набуко Газ Пайплайн Интърнешънъл ГмбХ” за даване на разрешение за изключение от прилагането на разпоредбите на Закона за енергетиката за предоставяне на регулиран достъп на трети страни, установи следното:

“Набуко Газ Пайплайн Интърнешънъл ГмбХ” е подало заявление на основание чл. 22 директива 2003/55/ЕС относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ с искане за даване на разрешение за изключение от прилагането на разпоредбите на чл. 18, ал. 1 и ал. 2, чл. 25, ал. 2-4 от директива 2003/55/ЕС, касаещи предоставяне на регулиран достъп на трети страни, във връзка с изграждане на българската отсечка от газопровода „Набуко”. Цитираните разпоредби регламентират следното: осигуряване на равнопоставен достъп на трети страни до газопреносната и газоразпределителните мрежи въз основа на утвърдени от регулаторен орган тарифи, приложими спрямо всички потребители, достъп на операторите на газопреносните мрежи до мрежите на други оператори, одобряване от регулаторния орган на тарифи за присъединяване и за пренос, респективно на тяхното изменение или поне на методология за тяхното изчисляване. Посочените изисквания на директива 2003/55/ЕС са транспонирани в българското законодателство чрез чл. 21, ал. 1, т. 6 и т. 9, чл. 30, ал. 1, т. 7 и т. 8 и чл. 172 от Закона за енергетиката (ЗЕ) и следователно поисканото изключение е свързано с тяхното приложение. Изключение от правилата на регулирания достъп е поискано за срок от 25 години от въвеждането в експлоатация на първия етап от строителството газопровода „Набуко”. Заявителят е поискал частично изключение от правилата за предоставяне на регулиран достъп на трети страни, а именно: 50 % от съответния максимално достъпен общ технически капацитет на година, но не повече от 15 млрд. куб. м/г. при крайно разширяване от 31 млрд. куб. м/г. да бъде резервиран за съдружниците в проекта Набуко, свързаните с тях дружества, както и за държавните дружества, осъществяващи дейността обществена доставка на природен газ в транзитните страни от газопровода „Набуко”.

Чл. 22 от директива 2003/55/ЕС предвижда възможност по отношение на нова газова инфраструктура да не бъдат прилагани разпоредбите чл. 18, ал. 1 и ал. 2, чл. 25, ал. 2-4 от директива 2003/55/ЕС, респективно съответните им разпоредби от ЗЕ за предоставяне на регулиран достъп на трети страни, ако са изпълнени следните изисквания: инвестицията да поощрява конкуренцията в доставките на природен газ и да повишава тяхната сигурност; нивото на риска, свързан с инвестицията, да е такова, че същата да не би могло да бъде направена, ако не бъде разрешено по отношение на нея освобождаване от прилагането на разпоредбите относно регулирания достъп на трети страни; инфраструктурата да е собственост на физическо или юридическо лице, което е отделено, поне по отношение на правната му форма, от системните оператори, в чиито системи ще се изгражда тази инфраструктура; проектът да предвижда събиране такси от потребителите на инфраструктурата; изключението да не е във вреда на конкуренцията или на ефективното

функциониране на вътрешния газов пазар, или на ефективното функциониране на регулираната система, към която се присъединява инфраструктурата.

Съгласно изискванията на чл. 22 от директива 2003/55/ЕС изключението от правилата на регулирания достъп може да обхваща изцяло или частично новата газова инфраструктура, както и да съдържа условия относно неговата продължителност. В случай, че новата инфраструктура включва изграждането на междусистемни връзки, решението за освобождаване от прилагането на правилата на регулирания достъп се взема след консултации със съответните страни-членки на Европейския съюз или засегнатите регулаторни органи. При взимане на решение по искане за изключение ДКЕВР следва да се съобрази с продължителността на дългосрочните договори, които са във връзка с новата инфраструктура и с времевите граници на проекта. При решение за изключение могат да бъдат определени правила и механизми за управлението и разпределението на капацитета. ДКЕВР е длъжна да уведоми Европейската комисия за в случай, че постанови решение за даване на изключение от правилата за предоставяне на регулиран достъп на трета стран. Ако Европейската комисия в рамките на 2 месеца след постъпването на съобщението поиска промяната или отмяната на решението за изключение, ДКЕВР може да отмени или промени решението си. Двумесечният срок се удължава с още един месец, ако Комисията на Европейския съюз изиска допълнителна информация. Ако Европейската комисия вземе окончателно решение съгласно процедура I на чл. 3 и 7 на Решение 1999/468/ЕС, ДКЕВР съобразно това решение трябва да отмени или промени решението си.

В съответствие с изискванията на чл. 22 от директива 2003/55/ЕС ДКЕВР е провела консултации във връзка с постъпилото заявление със заявителя и с представители на съответните регулаторни служби в Унгария, Австрия, Румъния и Турция както и на Европейската комисия (Генерална дирекция «Енергетика и транспорт», респективно Генерална дирекция «Конкуренция»). В резултат на тези консултации е била съгласувана обща позиция на съответните регулаторни органи.

В проекта „Набуко” участват следните дружества:

- „БОТАШ Петролиум пайплайн корпорейшън” (BOTAS Petroleum Pipeline Corporation (“BOTAS”)) е турско преносно дружество, което работи в областите пренос на суров нефт и природен газ чрез тръбопроводи, както и търговия.
- «Булгаргаз-Холдинг» ЕАД със седалище в София, с едноличен собственик на капитала Република България и притежаващо 100% от капитала на „Булгаргаз” ЕАД (обществен доставчик на природен газ) и «Булгартрансгаз» ЕАД (носител на лицензи за пренос, транзитен пренос и съхранение на природен газ). «Булгаргаз-Холдинг» ЕАД притежава 20 % от капитала на заявителя «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ».
- „МОЛ Хунгариън Ойл енд Газ Къмпани” (MOL Hungarian Oil and Gas Company (MOL Plc.)) е обединен нефтен и газов концерн със седалище в Унгария, чиито акции преобладаващо се държат от международни и местни инвеститори. Дружеството за пренос на природен газ МОЛ Начуръл Газ Трансмишън (MOL Natural Gas Transmission Plc.) е 100% собственост на MOL Plc.
- „ТРАНСГАЗ” С.А. (TRANSGAZ S.A.) е националното дружество за пренос на природен газ в Румъния и е 100 % собственост на румънската държава.
- „О Ем Ви Газ Интернешънъл ГмбХ» (OMV Gas International GmbH - OGI) е 100% дъщерно дружество на «О Ем Ви» АГ (OMV AG), холдинговото дружество на обединения концерн за нефт и природен газ, като 50,9% от акциите на OMV AG са частна публична собственост, 31,5% се държат от «Австрийски енергиен холдинг» АГ (ÖIAG) и 17,6% от «Интернешънъл Петролиум Инвестмънт Къмпани» (IPIC). Основните дейности на «OMV» АГ обхващат добива и производството, преработката и продажбите на нефт и природен газ.

Горепосочените дружества възнамеряват да осъществят проекта за газопровод „Набуко”, който предвижда изграждането на газопроводна мрежа, която да свърже

големите запаси от природен газ, намиращи се на границите на Турция от Каспийско море и от Близкия Изток с европейските пазари. За тази цел газопроводът ще пресече териториите на страните, по отношение на които участниците в проекта „Набуко” са местни дружества, а именно Турция, България, Румъния, Унгария и Австрия (страните от Набуко) и ще достигне до терминала за природен газ в Австрия, Баумгартен.

Трасето от турско-българската граница преминава в посока северозапад и следва съществуващия транзитен газопровод, пресича южния полупръстен на националната преносна мрежа и транзитния газопровод за Гърция. След това продължава по самостоятелно трасе до село Климентово, след което продължава на запад, следвайки трасето на националната мрежа и продължава в тази посока. Южно от град Плеван газопроводът „Набуко” се отклонява в посока северозапад и продължава към българо-румънската граница, която пресича прилизително на 7 километра източно от град Козлодуй, разположен по поречието на река Дунав. Общата дължина на газопровода в България възлиза на около 392 км.

Участниците в проекта «Набуко» са основали съвместно дружество «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ», което ще отговаря за пазарната реализация на капацитета на газопровода „Набуко”, както и за експлоатацията и поддръжката на инфраструктурата чрез пет дружества, регистрирани в страните от Набуко (националните дружества в Набуко). «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» е със седалище във Виена, вписано на 12.07.2007 г. във фирмения регистър (FN 295857 i) и е заявител по настоящото производство.

Според заявителя газопроводът „Набуко” ще бъде построен на два етапа. Първо ще бъде построено цялото ново направление от турската граница до Баумгартен (Австрия), а във втората фаза ще бъдат изградени компресорни станции за увеличаване на капацитета. Заявителят планира да започне строителството от източната граница на Турция до австрийската станция за природен газ Баумгартен през 2009 г. Неговото разширяване ще бъде осъществявано на етапи. Въвеждането в експлоатация на първия строителен етап (8 млрд. куб. м) е планирано за 2012 г. По-нататъшното разширяване ще доведе до повишаване на капацитета на газопровода на 15,7 млрд. куб. м/г. (пускане в експлоатация през 2014 г.), 25,5 млрд. куб. м/г. (пускане в експлоатация през 2017 г.), както и окончателно разширяване на 31 млрд. куб. м/г. (пускане в експлоатация през 2020 г.).

За осъществяването на проекта Набуко заявителя предвижда два алтернативни варианта:

Вариант А – строеж на нов газопровод между Анкара и Баумгартен и използване на съществуващата мрежа в Турция между източната ѝ граница и Анкара. В този случай капацитетът на съществуващата инфраструктура се осигурява от „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” чрез „Боташ” въз основа на дългосрочен договор до количества от 25,5 млрд. куб. м/г. (съответно максимално разширение на 31,0 млрд. куб. м/г.), като планиран максимален преносен капацитет. Газопроводът от Анкара в Турция до възела Баумгартен в Австрия ще бъде с обща дължина от около 2000 км.

Вариант В – строеж на изцяло нов газопровод между източната граница на Турция и Баумгартен в Австрия. За вариант В е предвиден следният двустепенен план:

В1: В първата строителна фаза, която ще започне през 2009 г., ще бъде покрито планираното направление между Анкара и Баумгартен, което съответства на строеж на газопровод от около 2000 км дължина. След приключване на тази фаза за ограничен период от две години съществуващите газопроводни съоръжения между турско-грузинската, респективно турско-иранската граница и Анкара ще се използват за връзка на новия тръбопровод с турската граница. По този начин ще е възможно да започне експлоатация и пазарна реализация на газопровода през 2012 г. с първоначален капацитет от 8 млрд. куб. м/г., докато успоредно с това бъде завършен строежът на останалия газопровод. Съществуващите газопроводни съоръжения ще бъдат подсилени с нови компресорни станции.

B2: През втората строителна фаза, която трябва да трае от 2012 г. до края на 2013 г., ще се построи напълно нова газопроводна отсечка с дължина от 1300 км от грузинската, респективно иранската граница с Турция до Анкара. Общият капацитет на тръбопровода ще се увеличи до 15,7 млрд. куб. м/г. Газопроводът от грузинско-турската и иранско-турската граница до възела Баумгартен в Австрия ще бъде с обща дължина от около 3300 км.

В заявлението е посочено, че природният газ ще бъде доставян до турските граници предимно от Азербайджан (до 10 - 14 млрд. куб.м на година), от Иран (до 10 - 20 млрд. куб.м на година), както и от Ирак и Египет (заедно около 8 - 10 млрд. куб.м на година). Природен газ от източници по протежение на газопровода «Набуко» може да идва и от Румъния и България.

Заявителят е посочил, че по отношение на вариант А общите разходи за строеж на напълно нов газопровод за цялото направление от Анкара/Турция до възела Баумгартен в Австрия се оценяват от участниците в проекта на 3,0 млрд. €. За вариант В общите разходи за строеж на напълно нов газопровод за цялото направление от грузинско-турската и иранско-турската граница до възела Баумгартен в Австрия се оценяват от участниците в проекта на 4,6 млрд. €. Тези разходи са изчислени съответно на ценова база 2004 г. и не съдържат разходи по финансиране и евентуални промени в цените към момента на набавяне. Разчетът за разходите от участниците в „Набуко” се основава на Приложение № 2 към заявлението (Техническа спецификация на газопровода «Набуко»). В него се отбелязва, че базисната разчетна стойност за разходите по проекта възлиза на 4,453 млрд. € с точност от + 12% - 10%. За планираните проектни разходи с 90% доверителен интервал е установена стойност от 4,6 млрд. €.

Газопроводът „Набуко” ще бъде подготвен за експлоатация по способа “Reverse Flow”, т.е. срещу технически определената посока на пропускане. Този способ “Reverse Flow” може в бъдеще да бъде взет под внимание, ако затова съществува пазарно търсене.

Преди началото на всеки от строителните етапи “Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще провежда процедура за установяване на необходимия капацитет (процедура “open season”). Степените на разширяване ще се осъществяват според резултатите на съответната процедура “open season”. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» посочва, че за целите на проектното финансиране целият капацитет на газопровода трябва да бъде пласиран чрез краткосрочни и дългосрочни договори. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще държи на разположение поне 10% от общия капацитет за краткосрочно търсене и в случай, че останалият капацитет не бъде резервиран напълно чрез дългосрочни договори, ще го предлага също така за покриване на краткосрочното търсене. Обратно, ако краткосрочният капацитет не се резервира изцяло чрез процедурата “open season”, „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще предлага тези капацитети за дългосрочни договори. Процедурата “open season” ще се провежда чрез обявление на интернет-страницата на Набуко. “Open season” остава отворена за съдружници на „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ», техните свързани предприятия, както и за трети страни. Като първа стъпка „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще се обръща към съдружниците в Набуко, свързаните с тях дружества, както и към държавните дружества, действащи като обществени доставчици в транзитните страни от газопровода „Набуко”, които са заявили интерес към преноса на природен газ чрез Набуко или вероятно ще проявят интерес. За тази процедура “open season” ще бъдат резервирани максимум 50% от съответния максимално възможен капацитет на разположение на година, но не повече от 15 млрд. куб. м/г. при крайно разширение от 31 млрд. куб. м/г. Като втора стъпка „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще се обръща към трети страни съгласно заявената процедура за провеждане на „open-season”. Ако и след втората процедура “open season” все още има свободни капацитети, ще се организира следваща процедура чрез трети “open season”. Във връзка с процедурата «open-season» комисията счита, че с оглед контролиране на спазването на исканото ограничение от достъпа на трети страни трябва да бъде вменено

задължение на заявителя да предоставя на ДКЕВР списък на дружествата, за които е резервиран капацитет след всяка една процедура.

Всеки един от участниците в проекта «Набуко» притежава равни дялове в «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ». «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» е едноличен собственик на капитала и финансиращо дружество на петте национални дружества Набуко, които ще отговарят за експлоатацията и поддръжката на газопровода „Набуко” и ще са учредени в съответната страна. Проектът предвижда участниците от газопровода, преминаващи през държавните територии на страните от Набуко, да бъдат собственост на съответното национално дружество от Набуко, както и националните дружества в Набуко да бъдат поне юридически отделени от националните оператори на мрежите.

За финансиране на инвестициите „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще предоставя на разположение на отделните национални дружества от Набуко финансови средства, например чрез предплащане и/или специални кредити при преференциални условия и поет риск (transmission credits). Националните дружества от Набуко предоставят на «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» въз основа на договори преносни права и преносни капацитети срещу такси или му отдават под наем преносни капацитети. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» сключва договори за пренос с всички трети страни, включително и участниците в Набуко, и техните свързани лица без дискриминационни условия съгласно Общи условия, приложени към разглежданото заявление. Пазарната реализация на общия капацитет на газопровода «Набуко» ще бъде осъществявана чрез «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» по метода на „One-Stop-Shop“, т.е. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще бъде единственото дружество, което ще влиза в договорни отношения с трети страни (принципът “всичко от едно място”) и ще оперира като самостоятелен участник на пазара, действащ независимо от своите акционери (участниците в Набуко).

«Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще прилага за всички трети страни - клиенти по преноса, включително и за участниците в Набуко и техните свързани лица без дискриминация един и същ тарифен модел, приложен към заявлението. Базисната тарифа е изчислена от заявителя въз основа на инвестиция за 25,5 млрд. куб. м/г. и период на амортизация от 25 години. Методът за изчисляване на тарифите се базира върху разходите и използва за изчислението на тарифата (начална тарифа) финансова симулация на „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» и модел на финансиране, за да бъде доказана банковата годност на проекта. Във финансовата симулация отделните параметри, а именно капиталови разходи, експлоатационни разходи, разходи по финансирането, степен на задлъжнялост, планово натоварване на капацитета, са съобразени със съответното преносно разстояние, данъка върху печалбата, дивидентите и с тарифите и са пригодени към целевата величина на симулацията – възвращаемост на собствения капитал в размер на 13% след данъчно облагане.

Тарифният модел предвижда след 20 години неговото ревизиране от ДКЕВР или от друг компетентен към този момент орган, в случай че тарифите на газопровода „Набуко” се отклоняват с повече от +/- 10% в сравнение със средните тарифи на подобни преносни системи в рамките на Европейския съюз. В такъв случай «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» е задължено да промени, респективно да изработи нов тарифен модел. Променените тарифи ще бъдат приложими само върху договори, които ще бъдат сключени след влизането в сила на одобреното изменение на тарифния модел.

Проектът предвижда правото на ползвателите на мрежата да препродадат или преотдадат на вторичния пазар резервиран по договор капацитет, който не са могли да използват. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» е длъжно да изложи табло с информационни бюлетини за вторичния пазар. Всички потребители на мрежата, които предлагат капацитет, са длъжни да използват таблото с бюлетини. В случай на неизползване на договорен капацитет от потребител на мрежата при наличие на претоварване, «Набуко

Газ Пайплайн Интърнешънъл ГмбХ” ще предостави договорения, но физически неизползван капацитет на първичния пазар на принципа „Use-it-or-lose-it” („използвай или загуби”).

“Набуко Газ Пайплайн Интърнешънъл ГмбХ” ще извършва оценка на очакваните потоци въз основа на заявените количества, веднага щом станат налични. Разликата между твърдо ангажирания по договорите капацитет и заявения капацитет ще се предоставя за краткосрочно заявяване на пазара като непрекъсваем капацитет един ден предварително. Първоначалният притежател на капацитета няма да загуби правата си върху капацитета и ще има право изцяло да използва договорения капацитет, чрез процедура на заявяване/повторно заявяване. Ако първоначалният притежател на капацитета повторно заяви, увеличавайки заявените от него количества, лицата, закупили непрекъсваем капацитет, ще бъдат прекъснати. Принципът “използвай или загуби” предвижда финансов стимул за първоначалния притежател на капацитета да препродава неизползван капацитет директно на вторичния пазар. Първоначалният притежател на капацитета е длъжен да заплати пълния размер на договорения капацитет, тъй като правата му върху твърдо заявения капацитет са непроменени и всяко върнато плащане би довело до некоректни стимули. Цената на прекъсваемия капацитет ще отрязва възможността за прекъсване. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще осигури възможност за търгуването с неизползван капацитет на база поне месец предварително и на прекъсваема основа. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» ще включи в стандартния договор за пренос разпоредба, която ще му позволи да реализира на пазара освободени неизползвани капацитети съгласно изискванията за мениджмънт на пренатоварването и за предоставяне на капацитети.

Въз основа на гореописаната фактическа обстановка, ДКЕВР достигна до следните изводи:

По отношение на изискването инвестицията да поощрява конкуренцията в доставките на природен газ и да повишава тяхната сигурност:

При изследване влиянието на проекта «Набуко» върху развитието на конкуренцията в газоснабдяването (на вътрешния пазар), комисията е взела предвид изложените по-долу аспекти. Искането на заявителя е за резервиране на до 50 % от възможния капацитет на газопровода за съдружниците в Набуко, свързаните с тях дружества, както и за държавните дружества, действащи като обществени доставчици в транзитните страни от газопровода „Набуко”. Дружествата, свързани лица с българския участник по Набуко «Булгаргаз холдинг» ЕАД заемат господстваща позиция на българския газов пазар. Следователно трябва да се провери, дали проектът ще доведе до засилване на господстващото пазарно положение или чрез съпътстващи мерки може да се постигне неутрален, респективно насърчаващ конкуренцията ефект на проекта. Тук трябва да се вземе предвид и обстоятелството, че нови участници на пазара ще получат възможността чрез проекта да стъпят на българския пазар. Преносът на природен газ не следва да е предмет на преценка, тъй като е област на свободна конкуренция. Тъй като разпределението на капацитете ще стане ясно едва в рамките на процедурата “open season” и поради това точните данни не са известни на комисията, нейната преценката следва да изхожда от най-неблагоприятния вариант, а именно че участникът с най-големия пазарен дял използва целия капацитет за доставка на собствени количества газ. Това може стане когато участник в Набуко е директен ползвател на капацитетни права или продава газови количества на предприятия с капацитетни права. Най-благоприятният вариант би бил, ако новите доставчици използват целия капацитет на газопровода „Набуко”, за да стъпят на европейския пазар и по този начин бъдат разкрити нови източници на газ извън Европейския съюз.

Спадът на потреблението на природен газ в България, дължащ се на реструктурирането на индустрията към момента е спрял и в бъдеще се очаква умерено възстановяване. Съгласно прогнозите, търсенето на природен газ ще достигне 4.2 млрд.

куб.м. до 2010 г. Вътрешното производство в България задоволява незначителна част, около 2% от общото търсене на газ. Зависимостта на страната от внос е една от най-високите в Европа. Вътрешната газопреносна система има само един входен пункт за внос. Вносният газ идва само от Русия и съществуващата инфраструктура не позволява диверсифициране на доставките. Следователно, няма алтернативни доставки и няма потенциал за навлизане на пазара на други участници в горната част на течението (източниците на природен газ). Достъпът до един единствен източник ограничава способността на местните дружества за преговаряне и без алтернативни доставки руският газ ще продължи да има господстващо положение върху целия пазар до 2015 г. Очаква се проекта “Набуко” да промени потенциалната структура на вноските доставки и да подобри шансовете за диверсификация, осигурявайки възможност за навлизане на нови участници на пазара. Ситуацията около конкурентността в долната част на течението (потреблението) е подобна на тази при източниците на природен газ. През 2006 г. “Булгаргаз” ЕАД газоснабдява около 88,8 % от пазара - големите промишлени клиенти са директно свързани с газопреносната система. Останалата част от пазара се снабдява от снабдителни дружества, но без алтернативен източник, тъй като закупуват газ от “Булгаргаз” ЕАД. Предвид наличните източници на доставка за България, до изчерпване на резервираните капацитети от “Газпром” (2012 г.) или до възникването на алтернативен вносен капацитет ще бъде невъзможно да се създаде реална конкуренция. Липсата на алтернативни доставки ще продължи да бъде сериозна бариера за нови потенциални участници. Газопроводът “Набуко” или терминал за втечен природен газ може да провокира конкурентност между доставчиците. Проекта “Набуко” ще създаде реална конкуренция между газопреносните трасета. Към момента все още не съществуват възможности за доставки на втечен природен газ (LNG) до България (достъп до терминали за втечен природен газ). Делът на руските газови доставки в общия обем от пазара на търговия на едро в България според анализите, приложени към заявлението с искане за изключение, са възлизали през 2004 г. на около 98%. При най-неизгодния вариант този преобладаващ дял не би могъл да бъде намален, но би могло да се постигне подобряване на техническата сигурност на снабдяването. В най-изгодния случай зависимостта от един източник на газ би била намалена и броят на доставчиците на пазара за търговия на едро – увеличен, което означава значително подобряване на конкурентната среда.

Строежът на газопровода «Набуко» цели да осигури на европейските газови стопанства достъп до по-нататъшни газови източници в Африка (Египет) и Азия (Ирак, Иран, Азербайджан). Други газови доставки от Русия и Румъния също са възможни. При това трасето на Набуко преминава през Турция, България, Румъния, Унгария и Австрия до разпределителния пункт Баумгартен, който е център за търговия с природен газ. България, Румъния, Унгария и Австрия са членки на ЕС, Турция е кандидат за членство. С въвеждането на One-Stop-Shops за ползване на газопровода „Набуко” освен това ще бъде налице предимството, че ползвателите на мрежата и при трансграничен пренос ще трябва да преговарят и да сключват договори само с един партньор.

Въпреки че изграждането на газопровода “Набуко” няма бързо да промени структурата на доставките, зависимостта от един единствен голям източник ще намалее. Огромна част от вноса обаче ще продължи да идва от Русия. Способността на България за преговаряне ще се подобри в резултат на сравнително големия брой доставчици в Каспийския регион. Съществуващите договори “взимай или плащай” ще изтекат през 2012 г. Следователно ще стане възможно в България да навлезе Каспийски газ. Към момента България е зависима от един единствен източник, поради което е необходимо да се осигурят повече проекти за внос на капацитет и съхраняване на излишъци от планираните капацитети, за да се компенсира увеличената зависимост от руския газ в изпълнение на изискванията на Европейския съюз за сигурност на доставките. При най-благоприятния вариант през 2015 г. около 20 % от българските нужди от природен газ ще може да бъдат покрити чрез пренос по газопровода „Набуко” от нови доставчици от Каспийския регион,

което ще доведе до подобряването на сигурността на снабдяването на българския газов пазар. В най-неблагоприятния случай газопроводът „Набуко” ще бъде използван изцяло за руски газови доставки. Това също означава повишаване на сигурността на снабдяването, а именно в техническо отношение. Досега съществува само една преносна връзка за изпълнение на дългосрочните договори за доставка между Газпром и българските му търговски партньори. Прекъсване на преноса поради технически проблеми или спорове за транзита могат да бъдат смекчени чрез допълнително преносно трасе. Тези аргументи в същата степен се отнасят и до сигурността на снабдяването на европейския пазар.

По отношение на изискването нивото на риска, свързан с инвестицията, да е такова, че същата да не би могло да бъде направена, ако не бъде разрешено по отношения на нея освобождаване от прилагането на разпоредбите относно регулирания достъп на трети страни:

«Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» е изброил рисковете в приложения към заявлението анализа на риска, като ги е разделил на следните категории: превишаване на разходите, забавяния до завършването, газоснабдяване, предхождащо съоръжението, количества природен газ за пренос/ пропускателна способност, покупки на природен газ (Offtake) след края на съоръжението, експлоатация на тръбопровода, икономически рискове, политически рискове, екологични, социални рискове и риск, свързан с регулаторните органи.

Размерът на инвестиционните разходи във връзка с проектното финансиране на газопровода „Набуко” представлява основният рисков фактор. Кредиторите инвестират в проект от подобна величина едва тогава, когато виждат за своите кредити максимална сигурност. Този максимум на сигурност се гарантира чрез бъдещите приходи на проекта. Планираните печалби могат да бъдат получени на пазара само, ако цените и условията на първоначалните договори, определени по приетия метод, не се променят. Затова разрешението за изключение е необходимо, за да се гарантират на дългосрочна основа предпоставките предвидимост и сигурност на приходите.

Без разрешение за изключение не би могъл да се изпълни какъвто и да е бизнесплан за газопровода „Набуко”, тъй като инвеститорите и кредиторите не биха предоставили финансови средства. Инвестиционните разходи за строежа на един газопровод са невъзстановими разходи поради необратимостта на решенията, затова трябва да се подсигурят предпоставките за тяхната амортизация.

С проекта Набуко са свързани и допълнителни рискове като например рискът във връзка с използване на капацитета, който се носи от оператора „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” и е високо чувствителен спрямо бъдещия паричен поток. Освен това газопроводът „Набуко” пресича пет държави и зависи от пет различни регулаторни органи и съответните конкурентни структури на съответните пазари. В региона на снабдяването с природен газ, предхождащ газопроводът „Набуко”, проектът се сблъсква и с повишен политически риск, който се поема от инвеститорите и кредиторите.

Осъществимостта на проекта Набуко и на свързания с него размер на риска е обвързана с оценка на разходите и приходите. Предвидените приходи и разходи по очакваните договори за пренос и очакваната проектна калкулация трябва да съответстват на очакваните за проекта споразумения за финансиране, особено с изискваната от инвеститорите възвращаемост на собствения капитал и с очакваните от кредиторите средни и минимални характеристики за задлъжнялост.

По отношение на изискването инфраструктурата да е собственост на физическо или юридическо лице, което е отделено, поне по отношение на правната му форма, от системните оператори, в чиито системи ще се изгражда тази инфраструктура:

Отсечката от газопровода „Набуко”, която преминава през българската територия, ще бъде собственост на “Набуко Газ Пайплайн България” ЕООД. Това дружество поне според

правната форма е отделено от операторите на мрежата, в чиито мрежи се създава инфраструктурата.

По отношение на изискването проектът да предвижда събиране такси от потребителите на инфраструктурата:

„Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” ще събира от ползвателите на газопровода „Набуко” такси за неговото използване. Всички клиенти по преноса, съдружници, свързаните с тях лица, държавни дружества, действащи като обществени снабдителите ще плащат еднакви тарифи за еднакви услуги, предоставени от „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ”. Недискриминиращите такси ще бъдат контролирани в рамките на текущия надзор за спазване на конкурентните правила.

По отношение на изискването изключението да не бъде във вреда на конкуренцията или на ефективното функциониране на вътрешния газов пазар, или на ефективното функциониране на регулираната система, към която се присъединява инфраструктурата:

Както беше посочено по-горе в това отношение не се очакват отрицателни ефекти.

Проектът Набуко предвижда сключването на дългосрочни договори. В тази връзка, за да уважи поисканото със заявлението изключение, комисията следва да констатира, че тези договори са съобразени с конкурентните правила на чл. 81 и чл. 82 от договора за създаване на Европейската общност. Реализирането на проекта Набуко е свързано със сключване на следните дългосрочни договори:

Договор за джойнт-венчър между участниците в Набуко

Договорът за джойнт-венчър е подписан от участниците в Набуко на 28 юни 2005 г. Той урежда правилата за тяхното участие в „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ”. Договорът не е предоставен на комисията. Някои разпоредби на договора (особено засягащи процеса на вземане на решение, респективно правото на прекратяване на участието при промяна на преобладаващото съотношение) са описани в заявлението. От гледна точка на защита на конкуренцията е важно в този договор да се предвиди участниците в Набуко, респективно техните свързани лица, които заемат на съответните национални пазари изцяло господстващо положение да не могат да влияят върху управителите на „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ”. Последното подлежи на съвместен контрол от страна на участниците в Набуко. По данни на заявителя то може да осъществява своите текущи бизнес-задачи независимо. „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” ще разполага със собствен бюджет, ще реализира свободно на пазара капацитета на газопровода съгласно утвърден бизнесплан и ще употребява приходите от продажби за покриване на текущите разходи по експлоатацията и поддръжката на газопровода.

В договора между съдружниците в „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ”, по данни на заявителя ще бъде включена разпоредба, с която ще се гарантира, че поверителни информации или търговски тайни няма да се предоставят на участниците в Набуко, освен ако става дума за „обичайни информации”, които обикновено са достъпни за инвеститорите. В тази връзка комисията счита за необходимо изрично да задължи «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» да представи пред ДКЕВР, най-късно до влизането в експлоатация на първия етап от строителството, дружествения си договор, в който да бъде включена следната разпоредба: „Управителят/управителите действа/действат независимо по всички текущи въпроси, свързани с експлоатацията на системата и решава/решават независимо относно строителството или реструктурирането на газопроводи в рамките на одобрения план за финансиране или на друг съответен документ в съответствие със

съответните изисквания и правила на търговията с природен газ. Поради всяко оправомощаване на управителя/управителите в този смисъл е ограничено.“

Общ договор за пренос между «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» и националните дружества от Набуко

Всяко национално дружество от Набуко ще стане собственик на частта от газопровода, разположен на територията на съответната държава и ще сключи с „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ“ общ договор за пренос чрез прехвърляне или продажба на маркетинговите права и преносните капацитети в полза на „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ“. По силата на този договор последното ще отговаря за реализацията на капацитета по договорите за пренос с преносните клиенти. Общият договор за пренос, който трябва да бъде сключен между «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» и „Набуко Газ Пайплайн България“ ЕООД не е предоставен на комисията. Тъй като „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ“ е оправомощено да реализира на пазара капацитети, редовният надзор от гледна точка спазването на конкурентните правила ще се отнася предимно до договорните отношения между заявителя и клиентите по преноса.

Стандартна декларация за намерения на клиентите по преноса

«Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» подписва с клиентите по преноса, които са заявили интерес да резервират капацитет от Набуко, преди началото на “open season” декларации за намерения, с които заинтересованите клиенти могат да заявят своя интерес към ангажиране на капацитети (приложение 5 към заявлението). Тези декларации за намерения влизат в сила с подписването от двете страни и се прекратяват със сключването на договора за пренос или щом преговорите за сключване на договор за пренос приключат, но не по-късно от 12 месеца след подписването на декларацията за намерения. “Дългосрочно” действие имат единствено точки 3, 4 и 5 на декларацията за намерения, които важат в рамките на 5 години след прекратяване действително на декларацията за намерение. Тези разпоредби се отнасят до клаузата за поверителност, арбитражната клауза както и до приложимото материално право. При споменатите разпоредби не е видно противоречие с конкурентните правила на Европейската общност.

Дългосрочни договори за пренос

Между „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ“ и клиентите по преноса се сключват дългосрочни договори за пренос със срок на действие 25 години. Тези договори не са предоставени на комисията, но приложение 6 към заявлението съдържа общи условия на тези договори. Общите условия по договора за пренос не съдържат разпоредби, противоречащи на картелната забрана в чл. 81 от договора за създаване на Европейската общност, респективно на забраната за злоупотреба с господстващо пазарно положение съгласно чл. 82 от същия договор. Условията на договорите за пренос, които ще се сключват, ще подлежат обаче на контрол за спазване на конкурентните закони и след влизането в сила на разрешението за изключение, тъй като прилагането на конкурентното право остава незасегнато от даването на разрешение за изключение. Това произтича от предимството при прилагането на основополагащото право на Европейската общност пред националното право.

Договори за експлоатация и поддръжка (O&M)

По данни на заявителя експлоатацията и поддръжката на газопровода Набуко вероятно няма да се извършват директно от националните дружества по Набуко, а те ще сключват договори в тази връзка с местни дружества. Очаква се тези договори за O&M да се сключват дългосрочно. Комисията не разполага с проект на тези договори. Независимо от това в рамките на текущия контрол, упражняван от комисията, ще бъде следено спазване на нормативните правила за експлоатацията и поддръжката (напр. прозрачно и навременно

оповестяване при прекъсване на експлоатацията, прекъсвания само по значими причини, които оправдavat прекъсването).

Предвид гореизложеното комисията счита, че направеното от „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” искане за изключение отговаря на изискванията на чл. 22 от директива 2003/55/ЕС относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и следва да бъде уважено. Оценката на критериите за настоящото разрешение, особено тези, които се отнасят до конкурентните условия, както и на сигурността на снабдяването, се основават на прогнози към момента на даване на разрешението за изключение. С оглед на това комисията счита, че разрешението следва да бъде дадено при условие, че влизането в експлоатация на българската отсечка на газопровода „Набуко” бъде осъществено в рамките на пет години от влизането в сила на настоящото решение. С това условие се цели да се предотврати упражняването на правата по настоящото разрешение към момент, в който извършените анализи, респективно направените от ДКЕВР изводи, не биха били валидни.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 22 от директива 2003/55/ЕС относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ във връзка с чл. 18, ал. 1 и ал. 2, чл. 25, ал. 2-4 от директива 2003/55/ЕС и чл. 21, ал. 1, т. 6 и т. 9, чл. 30, ал. 1, т. 7 и т. 8 и чл. 172 от Закона за енергетиката,

ДЪРЖАВНАТА КОМИСИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

РЕШИ:

Дава за срок от 25 (двадесет и пет) години на „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” разрешение за изключение от прилагането на разпоредбите на чл. 21, ал. 1, т. 6 и т. 9, чл. 30, ал. 1, т. 7 и т. 8 и чл. 172 от Закона за енергетиката по отношение на българската отсечка на газопровода „Набуко”, описана в приложение 1 от настоящото заявление, при следните задължителни условия:

1. Изключението от законовото задължение за предоставяне на достъп до мрежата на трети страни (чл. 21, ал. 1, т. 6 и т. 9, чл. 30, ал. 1, т. 7 и т. 8 и чл. 172 от Закона за енергетиката) е ограничено до максимум 50 % от съответния максимално достъпен общ технически капацитет на година, но не повече от 15 млрд. куб. м/г. при крайно разширяване от 31 млрд. куб. м/г.

2. Двадесет години след въвеждане в експлоатация на първия етап от строителството на газопровода „Набуко” тарифния модел, представляващ неразделна част от разглежданото заявление, подлежи на преразглеждане от ДКЕВР или от компетентния към този момент орган.

3. В случай, че в резултат на преразглеждането на тарифния модел по т. 2 бъде установено, че тарифите на българската отсечка от газопровода «Набуко» се отклоняват от средните тарифи на сравними преносни системи на територията на Европейския съюз с повече от +/- 10 %, „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” или неговият универсален правопреемник е задължен да внесе за одобрение променен тарифен модел. Новият тарифен модел е

приложим само по отношение на договори, сключени след момента на влизане в сила на неговото одобрение от ДКЕВР или от компетентния към този момент орган.

4. След провеждането на всяка процедура «открит сезон» (open season) „Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ” е длъжно да предоставя на ДКЕВР списък на дружествата, за които е резервиран капацитет на газопровода „Набуко”.

5. Българската отсечка от газопровода „Набуко” трябва да бъде въведена в експлоатация до 5 (пет) години от влизане в сила на настоящото решение.

6. «Набуко Газ Пайплайн Интернешънъл ГмбХ» е длъжно да представи пред ДКЕВР, най-късно до въвеждането в експлоатация на първия етап от строителството, дружествения си договор, в който да бъде включена следната разпоредба: „Управителят/управителите действат/действат независимо по всички текущи въпроси, свързани с експлоатацията на системата и решава/решават независимо относно строителството или реструктурирането на газопроводи в рамките на одобрения план за финансиране или на друг съответен документ в съответствие с приложимите изисквания и правила на търговията с природен газ. Поради това всяко оправомощаване на управителя/управителите в този смисъл е ограничено.“

Решението подлежи на обжалване в 14 (четирнадесет) дневен срок пред Върховния административен съд.

РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ
ПРЕДСЕДАТЕЛ:
/проф. д-р инж. К. Шушулов/
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:
/инж. Анелия Илиева/

